

Úspešné projekty na podporu čítania (Výber podujatí)

Niektoré projekty na podporu čítania, ktoré rozvíja fantáziu, cibrí pamäť, rozširuje slovnú zásobu a zlepšuje komunikáciu, sú dlhodobo etablované, obľúbené a účinne pôsobia pri vytváraní priaznivého vzťahu ku knihám. Najvýznamnejšie slovenské projekty sú spracované podrobnejšie.

V oblasti čítania je významnou platformou spolupráca škôl s knižnicami.

Celoslovenské podujatia

Hviezdoslavov Kubín (Národné osvetové centrum)

Celoštátna postupová súťaž a prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy, v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých. Hviezdoslavov Kubín je najstaršou a najprestížnejšou súťažou v oblasti umeleckého prednesu, recitačných kolektívov a divadiel poézie na Slovensku. Súťaž sa koná každý rok. Cieľom súťaže je prezentovať a konfrontovať súčasnú interpretačnú tvorbu v oblasti umeleckého prednesu jednotlivcov a kolektívov a inscenačnú tvorbu divadiel poézie. Hlbšie spoznávať literárne hodnoty a zoznamovať s nimi verejnosť. Rozširovať a prehľbovať v súťažiaciach literárne poznanie, tvorivosť, kultivovať ich jazyk, reč, zmysel pre rytmus, pestovať vzťah k slovu ako kultúrnej a umeleckej hodnote. Prispievať k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov a študentov v oblasti umeleckého slova, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebazvdelávanie, prispievať k účelnému a efektívnemu využívaniu voľného času. Umožniť pedagogickým pracovníkom využívať poznatky zo súťaže na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, estetická a etická výchova a kultúrnym pracovníkom ponúknuť možnosť na skvalitnenie kultúrneho života v miestach a regiónoch.

Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj ty!

Čitateľský projekt neziskovej organizácie zameraný na podporu čítania, ktorý programovo a cielene formuje čitateľské návyky u detí mladšieho školského veku. Jeho hlavnou úlohou je stimulovať a podporovať rozvoj čítania a literárnej gramotnosti žiakov na 1. stupni základných škôl. Usiluje sa formovať základné čitateľské návyky, ako sú schopnosť čítať s porozumením a zvládnuť techniku čítania. Projekt sa opiera o najnovšie výskumy OECD a o Zlatý fond detskej literatúry. V spolupráci s profesionálnymi inštitúciami, ako sú knižnice, kultúrne strediská, galérie, múzeá, vytvára programy na rozvíjanie čítania detí a mládeže, prezentuje motivačné a tvorivé čitateľské aktivity prostredníctvom seminárov pre pedagógov a knihovníkov a podporuje plnohodnotné voľnočasové aktivity detí a mládeže. Žiaci sa formou literárnej hry zoznamujú s vynikajúcimi dielami významných slovenských a svetových autorov. Za trinásť ročníkov prerástla súťaž do mohutného čitateľského hnutia. Zapojilo sa do nej už vyše 150 000 žiakov vo veku 8 až 12 rokov a stoviek miest a obcí z celého Slovenska. Každoročne sa zapája takmer 10 000 detí z viac ako 300 škôl, aby originálnym, hravým spôsobom rozvíjali svoje čitateľské schopnosti a stali sa čitateľmi na celý život. Ostatné dva roky bol tento projekt doplnený aj o vzdelávací cyklus pod názvom *Ako hravo čítať*. V rámci neho sa organizujú aj semináre zamerané na praktické ukážky práce s literárnym textom. Pri zostavovaní programov sa využíva spolupráca s odborníkmi z rôznych inštitúcií, organizácií, vysokých škôl, napr. Literárne informačné centrum, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Univerzita Mateja Bela v Banskej

Bystrici, VŠMU, ale medzi pozvanými sú aj lektori z Česka, napr. z DAMU a pod. O seminár majú veľký záujem aj pedagógovia a knihovníci, (asi 70 účastníkov na každom seminári). Ministerstvo kultúry SR až do roku 2016 finančne i morálne podporovalo projekt Osmijanko. Túto úlohu prevzal v súčasnosti Fond na podporu umenia.

Noc s Andersenom

Mediálne najznámejším podujatím je úspešné medzinárodné podujatie na podporu čítania – *Noc s Andersenom*, ktoré sa organizuje 2. apríla pri príležitosti výročia narodenia dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena. Tento deň je od roku 1967 vyhlásený za Medzinárodný deň detskej knihy. Medzinárodné podujatie na podporu čítania detí na Slovensku už od roku 2006 koordinuje Spolok slovenských knihovníkov a knižníc a Slovenská asociácia knižníc. Do tejto mohutnej akcie sa zapájajú knižnice s cieľom podporiť rozvíjanie čítania detí. Podujatie sa koná vo všetkých regiónoch Slovenska. Úspešné podujatie každoročne priberá väčší počet verejných a školských knižníc. V roku 2017 sa dosiahol historický rekord. Na Noci s Andersenom 2017 sa zúčastnilo na takmer 240 „spacích miestach“ na Slovensku 10 400 slovenských detí. Počas Noci s Andersenom strávia deti nezabudnuteľnú noc v knižnici a takýto silný zážitok ich poznačí na celý život v nadobudnutí pozitívneho vzťahu k čítaniu, ku knižniciam a kultúrnemu tráveniu voľného času.

Každá slovenská knižnica pripravuje pre deti originálny kultúrny program za účasti spisovateľov, hercov, majstrov ľudových remesiel. Rozprávky deťom často čítajú aj starostovia a primátori. Celkový počet detí, ktoré strávili Noc s Andersenom v tisíc slovenských verejných a školských knižniciach za všetky predchádzajúce ročníky od roku 2006 – 2013, predstavuje počet 37 600 detí „nakazených čítaním“. Generálnym partnerom podujatia je Vydavateľstvo Slovart, ktoré od prvého ročníka podujatia poskytuje všetkým prihláseným knižniciam na Slovensku knižný dar a tiež ceny do súťaže pre deti. Mediálnym partnerom podujatia je Rádio Slovensko, ktoré každoročne vysiela celodennú rozhlasovú reláciu Rozprávkové Rádio Slovensko so živými reportážami z knižníc. Rozhlasová relácia má veľkú sledovanosť a veľký ohlas u detských aj dospelých poslucháčov.

Celé Slovensko číta deťom

Projekt sa realizuje od roku 2011 a je zameraný na rodinu a prehlbovanie komunikácie medzi rodičom a dieťaťom prostredníctvom knihy a spoločného čítania, harmonizovania vzťahov a zároveň obohacovania krásou slova, krásou príbehov a krásou vzájomne prežitého. Jeho cieľom je podpora emocionálneho, psychického a morálneho zdravia detí a mládeže. Zameriava sa na vybudovanie návyku pravidelného čítania s heslom „Čítajme deťom 20 minút denne, každý deň!“, „aby sme z našich detí vychovali duchovne a tvorivo bohatých ľudí, aby sme sa o to aspoň pokúsili.“ Čítanie veľkých malým je o budovaní vzájomnej dôvery, pocite istoty, ochrany, je o pravom zázemí, ktoré každý malý, ale aj veľký človek potrebuje. Je to pocit, ktorý nám nemôže poskytnúť ani televízna ilúzia, ani kontakty cez sociálne siete, ani nadšenie z počítačových hier. Hlasné čítanie nám dá to, čo cez žiadne iné médium nedostaneme. V programoch okrem čítania známych osobností z radov spisovateľov, hercov a spevákov sú zakomponované aj spevácke, hudobné a tanečné čísla. Programy sú komponované tak, aby sa do komunikácie s čítajúcimi hosťami zapájali aj deti, učitelia a rodičia, čím vzniká interaktívny zážitok. Autogramiáda a priamy kontakt, i s hosťami projektu, umocňuje tento zážitok.

Zázračný oriešok. Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe

Zámerom tohto projektu je prezentovať a propagovať detskú literatúru rôznymi zaujímavými formami spracovania, priblížiť deťom ústrednú knižnú podobu, vzbudiť záujem o čítanie a literatúru a zároveň vytvoriť príležitosť a motiváciu plnohodnotne tráviť voľný čas.

Festival, ktorý sa koná v Piešťanoch od roku 2001 organizuje Mestská knižnica v Piešťanoch a mesto Piešťany v spolupráci so Slovenským rozhlasom. Svojím zámerom a rozsahom je významnou kultúrnou udalosťou celoslovenského významu. Od tretieho ročníka sa realizuje každé dva roky. Piaty ročník (r. 2008) bol významným medzníkom v histórii festivalu, pretože získal rozmer medzinárodného česko-slovenského projektu. Je súťažnou prehliadkou rozhlasových rozprávok z produkcie Literárno-dramatického centra Slovenského rozhlasu v Bratislave, ktoré vznikli dramatizáciou alebo na motívy domácich i svetových knižných diel. Predstavuje rozprávku vo všetkých jej formách spracovania – literárnej, výtvarnej, rozhlasovej i televíznej, a zároveň umožňuje bezprostredné stretnutie tvorcov s poslucháčmi rozhlasových rozprávkových hier a rozhlasových večerníčkov (veková skupina 6 –12-ročných detí), ich rodičmi, pedagógmi a knižničnými pracovníkmi a vytvorenie spätnej väzby. Súčasťou festivalu je súťaž o najlepšiu monologickú rozhlasovú rozprávku a súťaž o najlepšiu rozhlasovú rozprávkovú hru, ktoré hodnotí odborná porota a detská porota zložená z čitateľov knižnice. Program dopĺňa mnoho sprievodných podujatí (besedy s tvorcami rozhlasových rozprávok a ich literárnych predlôh, tvorivé dielne s poprednými slovenskými ilustrátormi, divadelné predstavenia, koncerty, výstavy, galavečery). Na príprave a realizácii sa podieľajú spisovatelia, ilustrátori, vydavatelia, rozhlasoví pracovníci – režiséri, scenáristi, dramaturgovia, scenáristi, redaktori, zvukári, herci, speváci a hudobníci, literárni teoretici, moderátori i zástupcovia kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií.

Zázračný oriešok je aj medzinárodnou česko-slovenskou kultúrno-spoločenskou udalosťou, ktorej sa pravidelne zúčastňujú desiatky významných osobností z rôznych oblastí kultúry a umenia. Prezентuje sa tu aj česká kultúra – prezentácia programov Českého rozhlasu, počúvanie českých rozprávok, stretnutia s autormi a rozhlasovými pracovníkmi, workshopy s českými ilustrátormi, výstavy a pod. Koná sa pod záštitou ministra kultúry Slovenskej republiky a veľvyslankyne Českej republiky na Slovensku. V roku 2018 sa uskutoční jeho jubilejný 10. ročník.

Dni detskej knihy

Každoročne v jarých mesiacoch vždy v inom meste organizuje BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti a Slovenská sekcia IBBY celoslovenský festival Dni detskej knihy. V roku 2017 sa konal už 34. ročník tohto projektu a jeho hlavným realizátorom bola Mestská knižnica mesta Piešťany. Pre čitateľov a priaznivcov detskej literatúry sa pripravuje bohatý a zaujímavý program, v rámci ktorého sa konajú mnohé stretnutia s významnými slovenskými spisovateľmi, ilustrátormi, vydavateľmi a ďalšími tvorivými pracovníkmi, ktorí svoju prácu zasvätili tvorbe pre deti. Hlavným cieľom projektu je motivovať deti k čítaniu a pravidelnej návšteve knižnice, bezprostrednému prístupneniu knihy v jej tlačenej forme a zároveň vytvoriť príležitosť k osobnému spoznávaní autorov, ilustrátorov a vydavateľov. Podujatie sa koná na rôznych miestach priamo v knižnici, materských a základných školách v meste, ale aj jeho okolí. Počas troch dní sa uskutočňuje okolo 30 – 40 podujatí a výstav, na ktorých sa pravidelne zúčastňujú známe osobnosti detskej literatúry i ilustrátori, napr. Daniel Hevier, Ján Uličiansky, Roman Brat, Peter Glocko, Peter Karpinský, Jozef Lenhart, Branislav Jobus, Toňa Revajová, Andrea Gregušová, Beáta Panáková, Ľubica Kepštová, Kveta Dašková, Marta Šurinová, Martina Matlovičová, Martin Kellenberger, Vladimír Kráľ, Juraj Martiška, Ľuboslav Paľo, Alena Wagnerová, Miroslav Regitko, Katarína Slaninková, Peter Uchnár, ako i mnohí ďalší nemenej významní spisovatelia, ktorí svojím osobným vkladom vytvárajú prepojenie detí s knihou. Na Dňoch detskej knihy nechýbajú ani vydavatelia slovenských kníh pre deti a mládež: Buvik, Trio publishing, LIC, Slovart, Q 111, SPN – Mladé letá, Perfekt, Vydavateľstvo Matice slovenskej, nezisková organizácia OSMIJANKO a ďalší. Súčasťou festivalu je aj celoslovenský seminár pre pedagógov, knihovníkov, vychovávateľov a záujemcov o prácu s deťmi. Pestrosť a žánrová rôznorodosť jednotlivých podujatí spojená s upevňovaním čitateľských zručností a vzťahu ku knihe aktivitou Analfabeta Negramotná/Čítame s porozumením je prirodzenou súčasťou podujatia.

Čítajme si – detský čitateľský maratón

Projekt vznikol v roku 2008 a realizuje ho linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF v spolupráci so slovenskými knižnicami a vydavateľstvom Slovart. Slovenské knižnice sa významne podieľajú na organizovaní podujatí na podporu čítania detí a mládeže, prípadne spolupracujú s inými neziskovými organizáciami. V roku 2017 sa už konal desiaty detský čitateľský maratón, do ktorého sa zapojilo a knihy čítalo 46 040 detí a mladých ľudí z 237 miest a obcí Slovenska, čo je oproti 1. ročníku nárast viac ako 10násobne. Cieľom podujatia je zapojiť čo najväčší počet detí do aktivity, ktorú v posledných rokoch vytláčajú nové technológie. Čítanie, ktoré poskytuje deťom činnosť vo chvíľach voľna, podporuje ich fantáziu a prehlbuje vnímavosť. V spolupráci s knižnicami a školami po celom Slovensku, ako i s partnermi projektu motivujú deti k čítaniu kníh a k pravidelným návštevám knižníc. Krstnou mamou projektu je Oľga Feldeková. V jednotlivých mestách a obciach môžete osloviť na spoluprácu osobnosti späté s mestom či obcou, aby prišli podporiť deti v čítaní priamo na mieste podujatia.

Prešov číta rád

Hlavným organizátorom podujatia je Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove, ktorá si v roku 2015 pripomína 90. výročie svojho založenia. Knižnica pripravuje besedy, autorské čítania, prednášky aj odborný seminár vo všetkých svojich priestoroch v centre mesta, ako aj v pobočkách i v Detskej knižnici Slniečko. Súčasťou festivalu býva aj celoslovenský odborný seminár. Festival sprostredkúva deťom, mládeži i dospelým osobné stretnutia s tvorcami literatúry. Na festivalových akciách sa zúčastňuje okolo 2 000 návštevníkov, nerátajúc náhodných okoloidúcich pri podujatiach na verejných priestranstvách. Cieľom festivalu je vhodným a atraktívnym spôsobom spropagovať súčasnú slovenskú a zahraničnú literárnu tvorbu pre deti, mládež a dospelých, umožniť deťom, mládeži a širokej verejnosti, spoznať, zoznámiť sa a podieľať sa na spoločných aktivitách so súčasnými slovenskými a zahraničnými tvorcami literatúry, osloviť čitateľov aj nečitateľov a uľahčiť im prístup k literatúre, vytvárať vzťah ku knihe, rozlišovať hodnotovú úroveň literatúry a kníh, povzbudiť verejnosť k čítaniu, a tak prispieť k zvyšovaniu vzdelanostnej a kultúrnej úrovne detí, mládeže aj dospelých.

Kráľ detských čitateľov

Verejné knižnice po celom Slovensku organizujú v rámci Týždňa slovenských knižníc súťaž pre deti v počte prečítaných kníh. Jej cieľom je podporovať čítanie a odmeniť deti, ktoré sa najviac zapájajú do aktivít knižnice a veľa čítajú. Knižnica korunováciou Kráľa detských čitateľov každoročne ocenení najaktívnejších detských čitateľov knižnice v uplynulom roku. Kritériom je počet vypožičaných kníh z knižnice v predchádzajúcom roku aj schopnosť osobne prezentovať prečítanú literatúru, zúčastňovať sa na podujatiach v knižnici, vedieť sa zorientovať na detskom oddelení a v detskej literatúre. Vyvrcholením je celoslovenský snem, ktorý sa každý rok uskutočňuje v rôznych mestách Slovenska za účasti najlepších čitateľov z celého Slovenska.

Živý bič: Živá literatúra útočí na čítanky

Projekt je orientovaný na prezentáciu súčasných slovenských spisovateľov na stredných školách a súbežne v regionálnych knižniciach. Jeho cieľmi sú: priniesť efektívny doplnkový program k vyučovaniu literatúry na stredných školách, ktorý priblíži študentom súčasnú slovenskú literatúru, podpora čítania súčasnej slovenskej literatúry, zmeniť u študentov aj laickej verejnosti vnímanie literatúry ako historického materiálu, ktorý nemá nič dočinenia s tým, čo sa ich týka, so svetom, v ktorom sa pohybujú, s problémami, ktoré vnímajú, zapojiť čitateľov do diskusie o problémoch našej spoločnosti. Organizátorom tohto projektu je občianske združenie ars_litera, ktoré je zároveň usporiadateľom literárnej ceny Anasoft litera.

Názov projektu si organizátori požičali z románu Mila Urbana, ktorý patrí do povinného čítania. V rámci projektu sa každoročne predstaví 12 slovenských spisovateľov v 24 školách a knižniciach. V roku 2017 pokračuje 6. ročníkom.

Stretnúť knihu každý deň

Cieľom podujatia, ktoré organizuje Mestská knižnica v Piešťanoch, je ponúknuť deťom aj dospelým možnosť stretnutia s literatúrou, hlasným čítaním, knihou v netradičných priestoroch (i mimo samotnej knižnice). Organizátori vidia v čase poklesu záujmu detí o čítanie v týchto aktivitách šancu osloviť aj potenciálnych detských i dospelých čitateľov, ukázať im, že čas strávený s knihou je nielen časom stráveným zmysluplne, ale že so sebou prináša aj množstvo neopakovateľných zážitkov, ktoré žiadne iné médium nedokáže sprostredkovať. Podujatie sa skladá z dvoch častí: Literárny maratón alebo Čítame od rána až do noci – cyklus knižných prezentácií, autorských čítaní a stretnutí s literárnymi tvorcami a ich tvorbou pre deti i dospelých Túlavá knižnica – cieľom je ponúknuť deťom i dospelým zábavu i poučenie mimo knižnice formou zábavných dopoludní (popoludní) s množstvom zaujímavých literárnych, výtvarných, divadelných podujatí – divadelné predstavenia, tvorivé dielne, výtvarné i literárne súťaže, výstavy kníh a iné.

Wolkrova Polianka

Cieľom súťaže mladých básnikov a poetiek, ktorá má štyridsaťosemročnú tradíciu, je objavovanie nových talentov. Wolkrova Polianka počas svojej existencie výraznou mierou pomohla rozvinúť tvorivú aktivitu talentovaných autorov. Spomedzi jej účastníkov vzišlo viacero súčasných tvorcov, básnikov i prozaikov. Projekt sa realizuje v spolupráci s mestom Vysoké Tatry, súťaž má vždy slávnostné vyhodnotenie v tomto regióne. Súčasťou podujatia sú semináre o tvorbe odmenených autorov, autorské čítania s besedami v knižniciach a v školách podtatranského regiónu a uctenie si pamiatky J. Wolkra pri pamätníku v Tatranskej Polianke. Súťaž organizujú Literárny fond a Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska.

Ked' čítanie je čtení

Medzinárodný projekt na podporu čítania, ktorý Mestská knižnica mesta Piešťany realizuje od roku 2008 v spolupráci s Českým centrom v Bratislave, Českou centrálou cestovného ruchu – Czech Tourism Slovensko a ďalšími partnermi. Jeho cieľom je priblížiť potomkom českej národnostnej menšiny žijúcim v Piešťanoch a okolí, ako aj slovenským deťom rozličné žánre českej kultúry. V rámci projektu sa uskutočňujú stretnutia s českou i slovenskou literatúrou, besedy s jej tvorcami, autormi a ilustrátormi, divadelné spracovania literárnych námetov, výtvarné workshopy s ilustrátormi a prezentácie ilustračnej tvorby českých výtvarníkov. Je to cesta, ktorou prispievame k opätovnému zbližovaniu oboch národov, oživeniu vzájomných vzťahov a vzbudeniu záujmu najmladšej generácie o kultúru národa, s ktorým nás spája spoločná história. V cykle Knížky maľované sa prezentujú knihy českých autorov, ktoré ilustrovali českí a slovenskí ilustrátori. Cyklus Pohádky i rozprávky je venovaný prezentáciám rozprávkových kníh českých a slovenských autorov, ktoré vyšli súbežne v oboch jazykoch. Séria podujatí Čítame si pohádky pozostáva z tvorivého čítania a workshopov o známych rozprávkových hrdinoch so známymi ilustrátormi. V cykle Kde bolo, tam bolo sa prezentujú divadelné predstavenia inšpirované klasickými i modernými českými rozprávkami v podaní profesionálnych divadelných súborov. V rámci cyklu V ateliéri sa prezentuje tvorba výtvarných umelcov z Českej i Slovenskej republiky. Podujatia projektu reflektujú aj významné výročia osobností kultúrneho a spoločenského života či významných udalostí českých a slovenských dejín. V roku 2018 sa uskutoční už jubilejný 10. ročník tohto projektu.

Jašíkove Kysuce

Celoslovenská literárna súťaž určená mladým talentovaným prozaikom do 35 rokov. Jedna z najprestížnejších literárnych súťaží pre mladých začínajúcich autorov. Súťaž organizuje Kysucká knižnica v Čadci s podporou Žilinského samosprávneho kraja, Ministerstva kultúry SR, Spolku slovenských spisovateľov, Literárneho fondu SR a Kysuckej kultúrnej nadácie. V roku 2017 sa konal už 49. ročník.

Literárna súťaž Janka Kráľa v Zlatých Moravciach

Literárnu súťaž vyhlasuje Spolok slovenských spisovateľov spolu s Gymnázium Janka Kráľa v dvoch kategóriách poézie a prózy. Vyhodnocuje sa v rámci Dní Janka Kráľa v Zlatých Moravciach. Súťaž má celoslovenskú pôsobnosť a je určená pre študentov.

Literárna súťaž Laca Novomeského v Senici

Literárnu súťaž vyhlasuje Spolok slovenských spisovateľov v spolupráci s knižnicou a miestnym kultúrnym centrom v Senici. Je prístupná pre všetky vekové kategórie v oblastiach poézie a prózy, jej cieľom je objavovať a prezentovať nové spisovateľské talenty na Slovensku.

Deň ľudovej rozprávky

Pri príležitosti výročia narodenia Pavla Dobšinského (1828), známeho zberateľa slovenských rozprávok, poeta, prekladateľa romantických básnikov a klasikov svetovej literatúry a folkloristu, sa koná 16. marca Deň ľudovej rozprávky. Stal sa neoficiálnym sviatkom rozprávky, ktorý vzišiel z kampane Slovenskej národnej knižnice v roku 2008 pod názvom Slovensko Dobšinskému, konanej pri príležitosti 180. výročia narodenia tohto obľúbeného spisovateľa, zberateľa. Každý rok je pre deti vymyslená nová súťaž, na ktorej sa zúčastňujú aj rodičia a knihovníci.

Ihrisko čítania (OZ Fanfáry)

OZ Fanfáry sa dlhodobo (od roku 1999) venuje projektom zameraným na podporu čítania. Autorsky ich pripravuje a vedie Timotea Vráblová. V rokoch 1999 – 2010 rozvíjali v rámci čitateľských HEVI KLUBOV po celom Slovensku a s pravidelnou činnosťou projekt Cesta ku knihe. V rámci neho sa začali po mestách organizovať aj Knižné hody (open-air festival čítania) Festival sa konal pravidelne v Bratislave, Prešove, Sereďi, Hnúšti, Prievidzi, Topoľčanoch, Vranove nad Topľou). V roku 2008 ho OZ dokonca organizovalo aj v zahraničí – v Štrasburgu. Festival bol zameraný na podporu pro-komunitného čítania. Už v prvom ročníku v roku 2006 sa na jeho prípravu **aktívne zúčastnilo 1 685 jednotlivcov rôznych vekových a záujmových skupín**. Projekt zasiahol niekoľko tisíc ľudí rôznych vekových kategórií. **Len v Hnúšti sa na prvom ročníku zúčastnilo na celom priebehu podujatia vyše 1 000 divákov** a v Bratislave okolo 400 ľudí. V niektorých mestách tento projekt naďalej pokračuje (Bratislava, Sereď). Medzitým sa činnosť OZ zamerala na projekt Ihrisko čítania. OZ nadväzuje na dlhoročné skúsenosti, jeho cieľom je prostredníctvom edukatívnej činnosti pre deti a dospelých poradenskou prácou (poradňa čítania) rozvíjať čitateľské kompetencie detí a dospelých. Projekt má za cieľ vytvárať model – ihrisko čítania pre deti a dospelých. Dôležitú úlohu plnia dospelí (rodičia, učitelia, knihovníci), ktorí sú v rámci projektu vyškolení a zároveň zapojení do aktivít na rozvoj čítania s porozumením. Nejde len o to dať deťom do rúk knihu, ale čítaním im pomôcť k získavaniu životných, sociálnych zručností a k osobnostnému rastu. Dospelí a deti sa stretávajú na „ihrisku“ čítania, aby sa lepšie spoznali, naučili sa vnímať, tvorivo pracovať a spolupracovať. Je to model, ktorý vedie deti a dospelých k rozvoju čitateľských kompetencií a pomáha im vidieť, ako možno čítanie knihy využiť na osobnostný rozvoj a na získanie zručností, ktoré sú dôležité v sociálnom kontakte. V rámci projektu majú rodičia, učitelia a knihovníci zabezpečené odborné konzultácie ako prehľbovať porozumenie textu a rozvíjať dieťa intelektuálne i emocionálne.

CHYMEROS (OZ Vertigos)

Chymeros je hlavný hrdina **série deviatich kníh žánru fantasy**, ktoré vyjdú postupne počas piatich rokov. Chlapec, ktorý sa stratil, zažije množstvo napínavých dobrodružstiev na tajuplnom ostrove. Ten ukrýva mnoho nástrah, ale aj nečakaných priateľstiev, záhadných postáv, skrytých odkazov, neuveriteľných javov a spojení. Príbehy budú na seba voľne nadväzovať a **do ich deja zasiahnu priamo ich čitatelia – deti**, približne vo veku 9 – 15 rokov. Deti budú príbehy týchto kníh ovplyvňovať svojimi návrhmi, pripomienkami, podielom na ilustráciách, navrhovaním pokračovania, mien postáv atď. Budú **riešiť úlohy, výzvy, sledovať indície**, ktoré budú vychádzať z príbehu kníh. Niektoré ich budú motivovať k čítaniu iných kníh a návštevám knižnice, iné k vychádzkam do prírody, kontaktu so starými ľuďmi, záujmu o históriu svojho rodu alebo regiónu, v ktorom žijú, športovaniu a pod.

Súbežne sa pripravuje aj vydanie **samostatného komiksu**, ako jednej dejovej línie príbehu, rozmanitých zborníkov **detských kreatívnych prác**, zverejňovanie ich výtvorov vo forme zvukových a obrazových záznamov na našej stránke, cédečku či YouTube. Už dnes je do projektu zapojených niekoľko tisíc detí.

Hodžov novinový článok

Celoslovenskú súťaž pre žiakov a študentov vo veku 13 – 15 rokov vyhlasujú Základná škola s materskou školou Milana Hodžu na Škarniclovej ulici v Bratislave v spolupráci s Ústavom politických vied SAV a Národným osvetovým centrom. V roku 2017 sa konal 10. ročník súťaže.

Literárny Zvolen

Celoslovenská súťaž literárnej tvorby autorov, členov literárnych klubov a krúžkov zapája mládež od 15 rokov, tých, ktorí zatiaľ knižne nepublikovali, v kategóriách poézia a próza. Vyhlasovateľom súťaže je Národné osvetové centrum, spoluorganizátoria sú Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene a Literárne informačné centrum.

Coloriskeri Luma – Farebný svet

Výtvarno-literárna súťaž pre žiakov základných škôl, základných umeleckých škôl, detských domovov, centier voľného času a komunitných centier. Vyhlasovateľom je OZ Rómsky dom – Romano kher a spoluorganizátorom MŠVVŠ SR.

Podujatia regionálneho charakteru

Čítanie pre najmenších

Mestská knižnica v Bratislave sa snaží už šesť rokov prilákať do knižnice najmenších čitateľov, chce u nich vybudovať vzťah k čítaniu, literatúre, pomáhať rozvoju fantázie a vyjadrovania sa detí. Dramatizovaným čítaním v podaní profesionálnych hercov ponúka kvalitný a dostupný umelecký zážitok. Jedným z cieľov projektu je aj propagácia knižničného fondu. Projekt podporuje čítanie a je zameraný na výchovu k literárnemu a ilustračnému umeniu najmä u detského čitateľa, na podporu formovania pozitívneho vzťahu detí a mládeže k slovenskému jazyku.

S knihou nás baví svet

Oravská knižnica Antona Habovštiaka sa v tomto projekte snaží stimulovať deti a mládež k intelektuálnym a kognitívnym činnostiam spojeným s čítaním a viesť ich k čítaniu ako stratégii celoživotného vzdelávania už od útleho veku. Najúčinnnejším spôsobom, ako to dosiahnuť, je predstaviť im literatúru názornými, súťaživými a interaktívnymi formami, aby

deti objavili hodnotu knihy nielen ako zdroja informácií, ale aj ako zdroj obohatenia sa z emocionálnej stránky. Knižnica organizuje tieto podujatia:

Desaťtisíc míľ v literárnom mori Liptov

Tento projekt ponúka deťom a mládeži zaujímavý spôsob trávenia voľného času, počas ktorého sa prostredníctvom zážitkového čítania učia vnímať literárny text a pokúšajú sa aj o vlastnú literárnu tvorbu. Zážitkové čítanie je moderná forma práce s detským čitateľom a je zameraná na podporu ich čitateľských zručností, uľahčuje im pochopenie prečítaného textu a upozorní aj na jeho skryté významy. Súčasťou projektu sú i súťažné kvízy, kde majú mladí čitatelia možnosť zopakovať a utvrdiť si vedomosti nadobudnuté nielen v škole na hodinách literatúry, ale aj čítaním odporúčenej literatúry a zároveň sa naučiť niečo nové.

Autorské čítania v spolupráci so strednými školami v Námestove

Projekt pripravuje Mestská knižnica v Námestove. Organizovaním literárnych besied so slovenskými spisovateľmi chce formovať pozitívny vzťah študentov k literatúre a rozvíjať ich osobnosť. Cieľom projektu je pútavou formou pritiahnúť dnešných mladých ľudí k súčasnej slovenskej poézii a próze. Pri literárnych besedách a autorských čítaniach Mestská knižnica v Námestove spolupracuje so strednými školami v regióne.

Cesty za knihou

Projekt Oravskej knižnice Antona Habovštiaka určený pre deti má prehĺbiť čitateľské návyky, zmeniť postoj k čítaniu, aby ho vnímali ako zaujímavú voľnočasovú aktivitu, prostredníctvom ktorej môžu získať nové vedomosti, ale aj oddýchnuť si a zabaviť sa.

Stonožkové čítanie

Podujatie knižnice v Starej Ľubovni je zamerané na aktivizáciu čítania žiakov 1. stupňa základných škôl a ich zmysluplného využívania voľného času. Jednotlivé triedy aj jednotlivci sa zaregistrovali do súťaže a dostali čitateľské preukazy so Stonožkou. Výber literatúry nie je ohraničený tematicky, ale je ľubovoľný a adekvátny vekovej kategórii účastníkov. Každý z účastníkov z každej prečítanej knihy urobí jednu ilustráciu. Z ilustrácií sa viaže stonožka. Počas vyhlásenia súťaže sú pre účastníkov sprievodné podujatia edukačno-športového charakteru.

Tvorcovia kníh medzi deťmi a mládežou

Cieľom projektu, ktorý organizuje Turčianska knižnica v Martine, je motivácia detí a mládeže k čítaniu s porozumením i k čítaniu vôbec. Aktivity na podporu čítania a výchovy k literárnemu a ilustračnému umeniu u detského čitateľa majú formu živých diskusií s literárnymi a výtvarnými tvorcami kníh a sú zamerané výhradne na pôvodnú slovenskú tvorbu.

Vianočná knižka sa otvára

Zámerom projektu Knižnice pre mládež v Košiciach je v predvianočnom adventnom čase ponúknuť deťom a mladým ľuďom čítanie, knižné tituly a stretnutie s ich tvorcami ako alternatívu trávenia svojho voľného času. Na záver podujatia, ktoré trvá štyri týždne, je literárny večer pre verejnosť v priestoroch knižnice spojený s hudobným programom a autogramiádou.

Vianoce s detskou knihou

Cieľom projektu Krajskej knižnice v Žiline je prebudiť záujem detí o knihy a poskytnúť im alternatívu pre trávenie voľného času kultúrnejším a aktívnejším spôsobom než pri počítači alebo televízii.

Čítačka s písачkou

Zámerom projektu Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou je pripraviť aktivitu na podporu čítania a výchovy k literárnemu a ilustračnému prejavu u detí, a tak zvýšiť záujem detí o umeleckú tvorbu, čítanie a slovenský jazyk. Deti píšú príbehy, rozprávky, vytvárajú vlastné ilustrácie rozprávok a portréty významných osobností a naučia sa prezentovať vlastné texty autorskou interpretáciou textov. Hlavným cieľom projektu je vzbudiť väčší záujem detí o umeleckú tvorbu, podporiť čítanie a výchovu k literárnemu a ilustračnému umeniu u detského čitateľa.

Vranovské knihodni

Hlavným cieľom projektu Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou je podpora a rozvoj čítania, zvýšiť informovanosť o knihách a upriamiť pozornosť obyvateľov mesta a vranovského regiónu na čítanie a kvalitnú literatúru. Tieto ciele knižnica naplní organizovaním série podujatí na podporu čítania – besedy, súťaže, literárne workshopy, tvorivé dielne. Jednou z tradičných aktivít je podpora mladých začínajúcich autorov mesta a regiónu formou autorských literárnych súťaží. Na jednotlivých aktivitách sa zúčastňujú spisovatelia zo Slovenska, ktorí píšú súčasnú slovenskú literatúru pre deti, mládež a dospelých.

Literárne talenty

Regionálna súťaž neprofesionálnych literárnych tvorcov, ktorú organizuje Vihorlatská knižnica v Humennom od roku 1979. Jej účastníkmi sú začínajúci poeti a prozaici všetkých vekových kategórií z okresov Humenné, Medzilaborce a Snina. Každoročne sa do súťaže zapája v priemere 350 účastníkov so 450 prácami. Súčasťou každého ročníka je zborník najlepších prác, ktorý ilustrujú žiaci Základnej umeleckej školy v Humennom a vydáva Vihorlatská knižnica.

Knihy bez bariér alebo empatia v detskej literatúre

Toto podujatie Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi predstavuje tvorbu slovenských a českých autorov, ktorí sa vhodným a nevťeravým spôsobom venujú rôznym detským problémom a hendikepom.

Číta celá rodina

Veľký rodinný literárny festival v Košiciach. Podujatie organizuje Knižnica pre mládež mesta Košice, ktorá v spolupráci s košickými základnými školami organizuje pre deti a ich rodičov program bohatý na netradičné čítania, stretnutia a rozhovory so spisovateľmi a množstvo ďalšej zábavy s knihou. V roku 2016 sa uskutočnil 6. ročník.

Týždeň hlasného čítania

Združenie Orava organizuje a vyhlasuje v mesiaci apríl Týždeň hlasného čítania. V roku 2017 prebiehal už 15. ročník. Počas ľubovoľného týždňa v mesiaci apríl sa venujú Týždňu hlasného čítania. Myšlienkou tejto akcie je zbližiť svet dospelých so svetom detí prostredníctvom príbehov a rozprávok. Rodičia, učitelia, starí rodičia, súrodenci a ostatní dospelí sa zapájajú, aby pomohli deťom objaviť svet príbehov plných múdrostí, zábavy i poučenia.

Stratené rozprávky – žiaci po stopách Pavla Dobšinského hľadajú stratené rozprávky v regióne. Projekt vznikol v roku 2006.

Čítam, čítaš - čítame

Staromestská knižnica v Bratislave už 10 rokov organizuje detskú čitateľskú súťaž *Čítam, čítaš, čítame*. Súťaž trvá od októbra do februára nasledujúceho roku a víťazi sa odmeňujú počas Týždňa slovenských knižníc. V poslednom ročníku sa zapojilo do súťaže 541 detí

a prečítali spolu 3 686 kníh. Body do súťaže získavajú deti za prečítané knihy i za získanie nového čitateľa do knižnice, čím sa tiež snažia rozšíriť rady detských čitateľov.

Jarný maratón s knihou

Verejné knižnice Bratislavy spoločne organizujú *Jarný maratón s knihou*. Projekt je zameraný na propagáciu slovenských autorov a ich kníh medzi deťmi. Kniha sa propaguje, číta a autor sa počas Týždňa slovenských knižníc predstavuje každý deň v inej knižnici. Tento rok sa konal už 9. ročník, jeho hosťami boli Juraj Šebesta s knihami *Keď sa pes smeje* a *Venussha* (Ťažký týždeň) a jeho dcéra Kamila predstavila knihu *Generácia MY*. Je to výborný príklad spolupráce verejných knižníc Bratislavy.

Čítajme všetci – čítanie je super

Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne organizuje už 51 rokov projekt *Čítajme všetci – čítanie je super*. Aktivita je zameraná na deti navštevujúce 1. – 5. ročník základných a špeciálnych škôl, má dlhodobý charakter a vďaka projektu už vyrástlo niekoľko generácií detí. Do súťaže sa zapájajú školy zo všetkých lokalít mesta a pre žiakov a ich pedagógov sa začína absolvovaním vstupnej exkurzie alebo hodiny informatickej výchovy v priestoroch knižnice v ktoromkoľvek pracovisku. Po zoznámení sa s priestormi, aktivitami a činnosťou knižnice sa žiaci zúčastňujú na vzdelávacích a kultúrnych podujatiach, besedách so spisovateľmi, literárnych súťažiach, prázdninových kluboch, tvorivých dielnach, výstavách a, samozrejme, požičiavajú si knihy a čítajú. Vyvrcholením aktivít projektu je slávnostné odovzdávanie diplomov a cien najaktívnejším triedam vždy v júni.

Les ukrytý v knihe

Knižnice Banskobystrického kraja v spolupráci s Národným lesníckym centrom vo Zvolene úspešne zapájajú deti a mládež do projektu *Les ukrytý v knihe*, ktorého hlavná myšlienka je prostredníctvom kníh poukázať na význam lesa a lesníctva pre spoločnosť, formovanie kladných postojov k prírode a súčasne na potrebu samotného čítania. Súčasťou kampane je aj slávnostné vyhodnotenie súťaže o Naj lesnú knihu, ktoré sa každoročne uskutočňuje v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene.

Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice

Celoslovenský projekt *Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice* organizuje metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice od roku 2005 pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc, ktorým je každoročne štvrtý októbrový pondelok. Tému Medzinárodného dňa školských knižníc vyhlasuje Medzinárodná asociácia školského knihovníctva (International Association of School Librarianship). Osobnú záštitu nad celoslovenským projektom preberá minister školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Cieľom uvedeného projektu je zábavnými formami práce s knihou podporiť u žiakov dobrý a trvalý vzťah ku knihe, k školskej knižnici, čítaniu a poznávaniu nového. Všetky zúčastnené školské knižnice v rámci svojich súťažných podujatí realizujú množstvo rôznorodých aktivít s cieľom podporiť rozvoj čitateľských, komunikačných, prezentačných i sociálnych zručností svojich používateľov a návštevníkov. Medzi najčastejšie aktivity patria dramatizácie a spoločné čítanie rozprávok, povestí a bájok, čitateľské maratóny, literárne pásma o živote a diele slovenských spisovateľov, vedomostné kvízy a súťaže, školské rozhlasové relácie, projektové vyučovacie dni, žiacke besedy o prečítaných knihách, lampiónové sprievody, čítanie rozprávok v obecných rozhlasoch, literárne karnevaly a tvorivé dielne. Niektoré školské knižnice organizujú besedy so spisovateľmi alebo s inými celoslovenskými a regionálnymi osobnosťami. Viaceré školské knižnice spolupracujú s verejnými knižnicami. Na väčšinu podujatí prichádzajú aj rodičia žiakov, starí rodičia, zástupcovia zriaďovateľov škôl, zástupcovia dedinských farností, obecní a mestskí poslanci, knihovníci z verejných knižníc, predstavitelia regionálnych či celoslovenských médií. Na

podujatiach vystupujú buď v úlohe vzácných hostí alebo v úlohe účinkujúcich, ktorí žiakom čítajú zo svojich obľúbených kníh.

Záložka do knihy spája školy

Česko-slovenský projekt *Záložka do knihy spája školy* organizuje metodické centrum Slovenskej pedagogickej knižnice pre školské knižnice v spolupráci s Centrom pre školské knižnice, ktoré je súčasťou Národného múzea a knižnice J. A. Komenského v Prahe. Uvedený projekt bol po prvýkrát zorganizovaný v októbri v roku 2009, a to pri príležitosti **Medzinárodného mesiaca školských knižníc**. Cieľom projektu je nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobia ľubovoľnou technikou na vopred vyhlásenú tému.

Mama, tata, čítajte s nami (OZ Múzy)

Projekt je zameraný na tvorivé dielne s knihou pre začínajúcich čitateľov (v rámci Bratislavy) a na edukatívnu činnosť pre dospelých. Autorky projektu Ľudmila Hrdináková a Natália Mazanová organizujú podujatia „v stane“ aj v exteriéroch (prázdninové čítanie na lodi), na rôznych kultúrnych podujatiach a festivaloch, napr. Knižné hody, knižný veľtrh BIBLIOTÉKA.

Palácová herňa čítania (OZ FANFÁRY)

Palácová herňa čítania v Zichyho paláci je projekt Timotey Vráblovej pre deti a dospelých zameraný na rozvíjanie kultivovaného čítania, a to nielen kníh. Je určený nielen deťom, ale aj dospelým (najmä rodičom). Každá herňa je venovaná knihe, s ktorou sa deti i dospelí postupne zoznamujú, a to na základe indícií. Hľadajú súvislosti, ktoré ich dovedú ku knižke alebo príbehu a týmto spôsobom sa naučia aj oveľa hlbšie porozumieť čítaným a počúvaným textom. Pomôže im k tomu tanec, hudba, hry, strategické hry, súťaže, čítanie, výtvarné a hudobné hádanky a tvorivé aktivity podporujúce nielen ich intelekt, ale aj emocionalitu a umelecké cítenie. Rodičia sa pritom učia, ako možno rozvíjať a kultivovať čítanie s deťmi doma. Vyskúšajú si, že pri čítaní sa nemusí vždy len sedieť a počúvať ale môže sa aj tancovať a hýbať, maľovať, spievať, recitovať a prednášať vlastné myšlienky. Počas podujatia je pritom efektívne vytvorený aj priestor na vysvetľovanie a skúšanie niektorých metodických princípov a foriem. Navyše, projekt je zámerne situovaný do Zichyho paláca, aby sa budoval u detí vzťah k historickým priestorom, ku kultúre. Deti sa približia k rôznym žánrom a formám umenia, ale aj k najdôležitejšiemu umeniu žiť. Projekt nadväzuje na autorský model Timotey Vráblovej *Ihrisko čítania* pre deti a dospelých (OZ Fanfáry) a je realizovaný v spolupráci s autormi, ilustrátormi, umelcami a s Tanečnou školou Viery Sádovskej.

Knižné hody v Bratislave (Sk IBBY, BIBIANA, Oddelenie kultúr Staré Mesto, OZ Fanfáry)

Je to festival čítania, zameraný na rozvíjanie kultúry čítania v meste. Pôvodne začínal ako celoslovenské podujatie OZ Fanfáry. Knižné hody v Bratislave sa od roku 2015 organizujú ako podujatie v širšom zoskupení organizátorom a v spolupráci so Slovenským rozhlasom (RTVS). Podujatie je umiestnené na Hviezdoslavovom námestí. Súčasťou programu sú atraktívne formy čítania, vystúpenia hercov, spisovateľov, ilustrátorov, happeningové aktivity, tvorivé dielne zamerané na čítanie, vymýšľanie a prácu s knihami, obrazmi a slovom, poradne čítania a recitovania, divadelné vystúpenia z príbehov detských kníh, nezvyčajné formy dramatizovaného čítania, do ktorého sa môžu zapojiť aj návštevníci, hudobné a tanečné vystúpenia zamerané na oslavu knihy a čítania. V programe vystupujú aj víťazi Hviezdoslavovho Kubína, významnej celoslovenskej súťaže recitátorov.